

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-663/18

**Procedură penală
împotriva
B S
și
C A**

[cerere de decizie preliminară formulată de cour d'appel d'Aix-en-Provence (Curtea de Apel din Aix-en-Provence, Franța)]

Hotărârea Curții (Camera a patra) din 19 noiembrie 2020

„Trimitere preliminară – Libera circulație a mărfurilor – Organizarea comună a piețelor în sectorul inului și al cânepii – Derogări – Protecția sănătății publice – Legislație națională care limitează prelucrarea industrială și comercializarea cânepii numai la fibre și la semințe – Canabidiol (CBD)”

1. *Agricultură – Organizarea comună a piețelor – In și cânepă – Scheme de sprijin direct – Regulamentele nr. 1308/2013 și nr. 1307/2013 – Domenii de aplicare – Produse agricole – Noțiune – Produse prevăzute în anexa I la tratate – Produse clasificate la poziția 57.01, devenită 53.02, din Nomenclatura sistemului armonizat – Canabidiol (CBD) extras din planta de cannabis sativa în integralitatea sa – Excludere*
[Regulamentul nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 4 alin. (1) lit. (d), și Regulamentul nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 1 alin. (1)]

(a se vedea punctele 46, 52, 56-58 și 96 și dispozitivul)

2. *Libera circulație a mărfurilor – Dispozițiile tratatului – Domeniu de aplicare – Stupefiante care fac parte din circuitul ilegal și care intră sub incidența unei interdicții de import și de punere în vânzare în toate statele membre – Excludere – Noțiunea de stupefiant – Canabidiol (CBD) extras din planta de cannabis sativa în integralitatea sa – Lipsa unui efect psihotrop și a unui efect nociv asupra sănătății în stadiul actual al cunoștințelor științifice – Excludere – Aplicabilitatea dispozițiilor tratatului referitoare la libera circulație a mărfurilor la o reglementare națională care limitează comercializarea CBD*
[Decizia-cadru 2004/757 a Consiliului, art. 1 pct. 1 lit. (a) și (b); Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen, art. 71 alin. (1)]

(a se vedea punctele 61-65 și 67-78)

3. *Libera circulație a mărfurilor – Restricții cantitative – Măsuri cu efect echivalent – Reglementare națională care interzice comercializarea canabidiolului (CBD) extras din planta de cannabis sativa în integralitatea sa produs în mod legal în alt stat membru – Inadmisibilitate – Limită – Justificare – Protecția sănătății publice – Admisibilitate – Condiții – Realizarea obiectivului urmărit – Respectarea principiului proporționalității (art. 34 și 36 TFUE)*

(a se vedea punctele 82-85 și 93-96 și dispozitivul)

Rezumat

Un stat membru nu poate interzice comercializarea canabidiolului (CBD) produs în mod legal în alt stat membru atunci când este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu numai din fibrele și din semințele sale

Această interdicție poate fi totuși justificată de un obiectiv de protecție a sănătății publice, dar nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins

B S și C A sunt foștii administratori ai unei societăți având ca obiect comercializarea și distribuirea unei țigări electronice cu ulei de canabidiol (denumit în continuare „CBD”), o moleculă prezentă în cânepă (sau *cannabis sativa*) și care face parte din familia canabinoizilor. În speță, CBD era produs în Republica Cehă din plante de cânepă cultivate legal și utilizate în integralitatea lor, cu includerea frunzelor și a florilor. Acesta era ulterior importat în Franța pentru a fi ambalat în cartușe de țigări electronice.

O procedură penală a fost inițiată împotriva lui B S și a lui C A, întrucât, în temeiul reglementării franceze¹, numai fibrele și semințele cânepii pot face obiectul unei utilizări comerciale. Condamnați de tribunal correctionnel de Marseille (Tribunalul Corecțional din Marsilia, Franța) la 18 luni și la 15 luni de închisoare cu suspendare, precum și la 10 000 de euro amendă, aceștia au declarat apel la cour d’appel d’Aix-en-Provence (Curtea de Apel din Aix-en-Provence, Franța). Această instanță ridică, așadar, problema conformității cu dreptul Uniunii a reglementării franceze, care interzice comercializarea CBD produs în mod legal în alt stat membru atunci când este extras din planta de *cannabis sativa* în integralitatea sa, iar nu numai din fibrele și din semințele sale.

Aprecierea Curții

Curtea declară că dreptul Uniunii, în special dispozițiile privind libera circulație a mărfurilor, se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal.

Într-o primă etapă, Curtea se pronunță cu privire la dreptul aplicabil situației în cauză.

¹ Arrêté du 22 août 1990, portant application de l’article R. 5132-86 du code de la santé publique pour le cannabis (Ordinul din 22 august 1990 de punere în aplicare a articolului R. 5132-86 din Codul sănătății publice pentru cannabis) (JORF din 4 octombrie 1990, p. 12041), astfel cum a fost interpretat prin circulaire du ministère de la Justice n° 2018/F/0069/FD 2, du 23 juillet 2018, ayant pour objet le régime juridique applicable aux établissements proposant à la vente au public des produits issus du cannabis (coffee shops) [Circulara Ministerului Justiției din 23 iulie 2018 având ca obiect regimul juridic aplicabil instituțiilor care oferă spre vânzare publicului produse obținute din cannabis (coffee-shops)].

În această privință, ea înlătură regulamentele privind politica agricolă comună². Astfel, aceste texte de drept derivat se aplică numai „produsul[or] agricole” prevăzute în anexa I la tratate. Or, CBD, extras din întreaga plantă de *cannabis sativa*, nu poate fi considerat un produs agricol, spre deosebire, de exemplu, de cânepa brută. Acesta nu intră, așadar, în domeniul de aplicare al regulamentelor menționate.

În schimb, Curtea observă că dispozițiile privind libera circulație a mărfurilor în interiorul Uniunii (articolele 34 și 36 TFUE) sunt aplicabile, întrucât CBD în discuție în litigiul principal nu poate fi considerat „stupefiant”. Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea amintește mai întâi că persoanele care comercializează stupefiante nu se pot prevala de aplicarea libertăților de circulație întrucât o astfel de comercializare este interzisă în toate statele membre, făcând excepție comerțul strict controlat pentru o utilizare în scopuri medicale și științifice. În continuare, Curtea observă că, pentru a defini noțiunile de „drog” sau „stupefiant”, dreptul Uniunii³ face trimitere în special la două convenții ale Organizației Națiunilor Unite: Convenția privind substanțele psihotrope⁴ și Convenția unică privind stupefiantele⁵. Or, CBD nu este menționat în prima și, deși este adevărat că o interpretare literală a celei de a doua ar putea conduce la clasificarea sa drept stupefiant, ca extract al canabisului, această interpretare ar fi contrară spiritului general al convenției respective și obiectivului său de a proteja „sănătatea fizică și psihică a umanității”. Curtea arată că, potrivit stadiului actual al cunoștințelor științifice de care este necesar să se țină seama, spre deosebire de tetrahidrocanabinol (denumit în mod obișnuit THC), un alt cannabinoid al cânepii, CBD în cauză nu are efect psihotrop și nici efect nociv asupra sănătății umane.

Într-o a doua etapă, Curtea statuează că dispozițiile referitoare la libera circulație a mărfurilor se opun unei reglementări precum cea în cauză. Astfel, interzicerea comercializării CBD constituie o măsură cu efect echivalent unor restricții cantitative la import, interzisă de articolul 34 TFUE. Curtea precizează totuși că această reglementare poate fi justificată de unul dintre motivele de interes general enumerate la articolul 36 TFUE, precum obiectivul de protecție a sănătății publice invocat de Republica Franceză, cu condiția ca această reglementare să fie de natură să asigure realizarea obiectivului menționat și să nu depășească ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins. Deși această din urmă apreciere este de competența instanței naționale, Curtea oferă două indicații în această privință. Pe de o parte, ea arată că s-ar părea că interdicția de comercializare nu afectează CBD de sinteză, care ar avea aceleași proprietăți ca CBD în cauză și care ar putea fi, așadar, utilizat ca substitut al acestuia din urmă. Dacă această împrejurare ar fi dovedită, ea ar fi de natură să indice că reglementarea franceză nu este de natură să atingă, în mod coerent și sistematic, obiectivul de protecție a sănătății publice. Pe de altă parte, Curtea recunoaște că Republica Franceză nu este, desigur, obligată să demonstreze că proprietatea periculoasă a CBD este identică cu cea a anumitor stupefiante. Cu toate acestea, instanța națională trebuie să aprecieze datele științifice disponibile pentru a se asigura că riscul real invocat pentru sănătatea

² Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului (JO 2013, L 347, p. 608); Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 671).

³ Trimitere făcută în special de articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Decizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului din 25 octombrie 2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunile aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri (JO 2004, L 335, p. 8, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 66).

⁴ Convenția din 1971 privind substanțele psihotrope, încheiată la Viena la 21 februarie 1971 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1019, nr. 14956).

⁵ Convenția unică privind stupefiantele din 1961, încheiată la New York la 30 martie 1961, modificată prin Protocolul din 1972 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 520, nr. 7515).

publică nu se întemeiază pe considerații pur ipotetice. Astfel, o interdicție de comercializare a CBD, care constituie, de altfel, obstacolul cel mai restrictiv în calea schimburilor privind produsele fabricate și comercializate în mod legal în alte state membre, nu poate fi adoptată decât dacă acest risc este suficient dovedit.